

Diliň oýnaýan roly: Güýç, howpsuzlyk, propoganda...

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Diliň oýnaýan roly: Güýç, howpsuzlyk, propoganda... DILIŇ KONTRRAZWEDKA URUŞLARYNDA OÝNAÝAN ROLY: GÜÝÇ, HOWPSUZLYK, PSIHOLOGIÝA, PROPOGANDA, MANIPULÝASIÝA, ANALIZ

Biziň günlerimizde halkara gatnaşyklaryň çylşyrymlylygy gizlin gulluklaryň işiniň ähmiyetini hasam güýçlendirýär.

Döwletleriň arasyndaky kontrrazwedka söweşleri diňe fiziki güýjüň däl, eýsem diliň güýjuniňem aňyrsyna geçýär.

Bu söweşlerde diliň roly köplenç gözden sypdyrylýan, ýöne iň soňky derejede aýgytlaýy faktor bolup garşymza çykýar.

Dil maglumat geçirijiligiň düýp serişdesidir. Emma konrrazwedka uruşlarynda diliň funksiýasy diňe aragatnaşygy aňsatlaşdyrmak bilen çäklenmeýär, şol bir wagtyň özünde manipulýasiýa, gizlinligi we many-mazmuny üýtgetme ýaly has

çuň we çylşyrymly funksiýalara eýe. Şonuň üçin döwletler kontrrazwedka işlerinde diliň güýjünü täsirli görnüşde ulanmaly bolýar.

Kontrrazwedka uruşlarynda diliň başga bir möhüm tarapy propoganda we psihologiki operasiýalarydyr.

Döwlet halkyny ýa-da arasy gowy däl ýurtlary belli bir ugra gönükdirmek ýa-da maglumaty manipulirlemek maksady bilen dil ulanyp biler.

Muny mediýa arkaly edip bolşy ýaly, sosial mediýa we internet ýaly sanly ulgam platformalarynda-da amala aşyryp bolýar.

Dogry maglumat bilen ýalňyş maglumatyň arasyndaky ince çyzyk kontrrazwedka işlerinde-de kesgitleýji rol oýnap bilyär.

Munuň bilen birlikde kompramat ýygnalýan wagtynda diliň roly diňe daşky aragatnaşyk bilen çäklenmeýär.

Döwletiň içinde dil maglumaty saklamak, daşyndan aralaşjak bolýanlaryň öňüni almak, garşıdaş kontrrazwedkanyň garşylyklayýyn işlerine böwt bolmak babatda möhüm serişdedir.

Kämil kontrrazwedka dil strategiýasy hem-ä içerki, hemem daşarky howplara garşı täsirli goranyşy üpjün edýär.

Diliň kontrrazwedka analizi müddetindäki roly-da juda möhüm.

Kompramat toplanandan soň bularyň analiz edilmegi we düşündirilmegi gerek.

Dil hünärmenleri resminamalary çözmek, tekstleri terjime etmek, dilde gizlin parollary anyklamak babatda aýgytlaýy rol oýnaýar. Dogry analiz strategiki karara gelme müddetinde uly tapawut döredip bilyär.

Dürli dilleriň we medeniýetleriň düşünülmegi kontrrazwedka operasiýalarynyň üstünligine ep-esli derejede täsir edýär.

Bu dürli-dürlilik kompramatlaryň toplanýan wagtynda we analizinde birtopar kynçylyga sebäp bolup bilyär. Emma dogry strategiýalarda bu köpdürliliği artykmaçlyga öwrüp bolýar.

Kontrrazwedka operasiýalarynyň şowly geçmegi üçin ýerli çeşmeleriň ulanylmaǵy hökménydyr.

Ýerli dilde ukyp-başarnykly işgäriň ulanylmaǵy göz öňüne tutulan geografiki sebitiň diline we medeniýetine has gowy düşünülmegini üpjün edýär hem-de kompramat toplama müddetini aňsatlaşdyrýar.

Aýratynam, kontrrazwedkaçylaryň dürli dilleri we medeniýetleri gowy bilmegi üçin yzygiderli bilimlerini we tejribelerini ýokarlandyrmak programmalary-da möhümdir. Dil kurslary, medeni çäreler, ugurlar boýunça edilýän işler ýaly programmalar bilen

işgärleriň bu ulgamdaky tejribeleri yzygiderli ýokarlandyrylyp durmaly.

Ýerli çeşmeler bilen işleşmek kompramat ýygnama prosesini hasam täsirli ýagdaýa getirip bilýär.

Ýerli torlar maglumat paýlaşygyny we howpsuzlygyny artdyryp biler, konrrazwedka operasiýalarynyň ýerli goldawlar bilen ýoredilmegini üpjün edip biler.

Tehnologiki goldawam dil barýerlerini aşmakda ulanylyp bilner, emma doly howpsuz däldigi üçin diňe kömekçi serişde hökmünde ulanmaly bolýar.

Surat: Ingimage

Ysraýyl ýokarda aýdylan öňüni alyş işlerinden düýpgöter üýtgesik çemeleşip, Eýran we pars dili boýunça ymykly işleri geçirýär.

Ýakyn Gündogarda sagdan sola sary akýan dilleri ulanýan iki döwlet diňe Ysraýyl bilen Eýrandyr, emma bu olary umumy nokatda tapşyrmak ýerine hasam daşlaşdyrýar.

1979-njy ýıldaky Yslam rewolýusiýasyndan soň birnäçe eýranly jöhit Ysraýyla göçüp gitdi. Bulam Ysraýylyň pars dilini we eýran medeniýetini aňsat özleşdirmegine ýarady.

Bu ýagdaý Ysraýyla duşmanyň diline düşünmekde uly artykmaçlyk döretti. Emma wagtyň geçmegeni bilen pars dilini ulanýanlar azaldygysaýý Ysraýylда bu dili bilyän adamlara bolan talaplar

artdy.

Bu ýagdaý kontrrazwedka ulgamynda işlejek adamlaryň pars dilini öwrenmek üçin kurslara gatnamagyny ýa-da başga alternatiw ýollary gözlemegini gerek boldurdy.

Ysraýyl kontrrazwedkasy we döwletiň akyl-paýhasy bu ýagdaýy çözmeň üçin dürli çykalgalary döretdi.

Kiber we gyzgyn uruşlara garşıy taýýarlyk görmek üçin liseýlerde pars dili sapaklary girizildi.

Şeýle mekdepleriň birem Tel-Awiwiň golaýyndaky Ben-Gurion liseýidir.

Köne kontrrazwedkaçy Pini Šmiloviçiň ýolbaşçylygyndaky liseýde soñly üç ýyluň dowamynnda 11-12-nji synp okuwçylara pars dili we medeniýeti boýunça sapaklar berilýär.

Şular ýaly okuw sapaklary arkaly okuwçylaryň Eýran boýunça hünärmenleşmegi göz öňüne tutulýar.

Šmiloviç liseýi tamamlan uçurymlaryň köpüsiniň eýyämden Ysraýylyň gizlin gulluklarynda işleyändigini-de aýdýar.

Ysraýyl öñ Eýranyň ýadro maksatnamasyna degişlidigini aýdýan gizlin maglumatlary ýaýratdy. Bu bolsa müňlerçe resminamanyň terjime we analiz etmeli bolýandygyny aňladýar.

Şeýle uzak wagtda «ele salynan maglumatlaryň» terjime etmek üçin pars diliniň teoriýasyny we praktikasyny gowy bilmeli.

Ysraýyly bu talabyň hötdesinden gaty çalt gelip biliplidir.

Beýle üstünligiň açary megerem Ben Gurion liseýiniň synplarynda ýatan bolsa gerek.

NEW YORK TIMES ÇOKSATANLAR

KALK ve ÖNCE SEN ÖLDÜR

İSRAİL SUİKASTLARININ GİZLİ TARİHİ

Çevirmen: İlhami Erdem

Ronen Bergman

- **Ýogsa-da, Eýran tarapynda bu boýunça nähili işler alnyp barylýarka?**

Eýranda ibrany (ýewreý) bilimi boýunça programmalar umuman görer gözden uzak we onçakly bilinmeýär.

Eýranda ibrany dilinden okadýan bilim edaralary umuman köpçülige ýapyk ýagdaýda we bular ýaly okuwlardan berk gözegçilik astynda saklanýar. Emma Eýrandaky jöhit jemgyýetiniň öz arasynda ýa-da ýörite kesgitlenen merkezlerde ibrany dilinde okatmak boýunça programmalaryň bardygyn hakda juda seýregem bolsa käbir maglumatlar ýüze çykyp durýar.

Şeýle programmalaryň detallary boýunça anyk maglumatlary edinmek kynam bolsa, Eýranda ibrany dilini öwrenmek tagallalarynyň bardygyny Ysraýylyň we Eýranyň arasyndaky

ikitaraplaýyn konrrazwedka uruşynyň ýaňzytmasy hökmünde düşünse bolar.

Netijede diliň konrrazwedka uruşlarynda oýnaýan aýgytlaýy roly barha köp duýulýar.

Döwletler diňe fiziki güýç ulanyp däl-de, eýsem şol bir wagtyň özünde dili täsirli formada ulanyp, konrrazwedka işlerinde üstünlik gazanyp bilerler.

Aragatnaşygy aňsatlaşdyrmakdanam has beter dil manipulýasiýa, gizlinlik, many-mazmuny üýtgetmek, propoganda ýaly has düýpli funksiyalara eýe.

Kämil konrrazwedka dil strategiýasy hem-ä içerden, hemem daşardan abanýan howplara garşy täsirli goranyş halkasyny kemala getirip we strategiki karar gelme müddetinde uly tapawutlylygy döredip biler. Şol sanda, tehnologiyanyň ýany bilen ýerli çeşmeleriň ulanşygy we dil bilimi ýaly çärelerem konrrazwedka operasiýalarynyň üstünligini ýokarlandyryp biler.

Ysraýylyň pars dili boýunça okuw programmalary ýaly mysallar diliň güýjuniň dogry görnüşde ulanylmaçynyň näderejede möhümdigini görkezýär.

Aýratynam, döwletleriň konrrazwedka ulgamynda diliň güýjüne düşünmegini we dogry strategiýalary kämilleşdirmegi häzirkizaman halkara gatnaşyklaryň esasy talabydyr.

Serkan ÝYLDYZ,

Konrrazwedka we howpsuzlyk boýunça hünärmən.

@serkan80yildiz

yildizserkan71@gmail.com

Şenbe, 27.04.2024 ý. Publisistika